

Turning the tide - svensk sammanfattning

Världens investerare riskerar att underminera Parisavtalets mål och ambitioner. Om finanssektorns affärsmodeller inte ändras, kommer branschen att bidra till en ökning av globala temperaturer på 4 till 6 grader vid slutet av det här århundradet - dramatiskt högre än det fastställda målet om max 2 grader som krävs för att undvika en klimatförändring som ger katastrofala konsekvenser för människor och för planet.

Även om svenska aktörer står i fokus i den här studien, bör resultaten ses som en indikation på utmaningar som sannolikt råder i finanssektorn globalt.

Studien redovisar resultat från en klimatenkät och en portföljanalys av Sveriges tio största fondbolag, som investerar småsparares och institutionella kunders tillgångar på globala börser. Den granskar vilka åtgärder aktörerna vidtar för att öka gröna investeringar så att världssamfundet kan nå upp till de summor som behövs för att finansiera klimatomställningen och uppfylla målen i Parisavtalet.

Klimatförändringen är en av vår tids största människorättsutmaningar. Trots det visar studiens analys bland annat att kolkraftsindustrin, från vilken flera bolag finns i fondbolagens portföljer, väntas utöka sin verksamhet och växa. Samtidigt spås att kapaciteten hos företag verksamma inom förnybar energi planar ut över de kommande åren.

För att undvika några av de värsta effekterna av klimatförändringen åtog sig 195 stater i Parisavtalet 2015 att hålla globala den temperaturökningen väl under 2 grader under det här århundradet, med en strävan mot 1,5 grader. I Parisavtalet beskrivs tydligt finanssektorns avgörande roll för att stabilisera världens klimat. Investerare måste öka sina investeringar i koldioxidneutrala verksamheter och aktivt finansiera utvecklingen av klimatlösningar. Dessutom kan investerare genom att maximera sitt ägarinflytande sätta press på fossil- och avskogningsbranscherna att omvandla sina affärsmodeller.

Rapporten jämför resultat med en liknande undersökning som Swedwatch genomförde under 2015. Dess huvudresultat visar att:

- Ett flertal investerare har förbättrat sina klimatansträngningar. Framsteg har bland annat gjorts i form av ökade investeringar i gröna obligationer från tidigare låga nivåer och några förbereder sig för att göra frivilliga scenarioanalyser i linje med rekommendationer från G20. Ett fondbolag har börjat utveckla en modell som analyserar hur företag påverkas i områden där klimatförändringarna leder till hunger, vattenbrist och högre frekvens av till exempel orkaner och översvämningar. Men med tanke på det akuta behovet av en klimatomställning är fondbolagens ambitioner och åtgärden sammanlagt sett inte tillräckliga.
- Investerarna har inte satt upp några mål för att omallokera kapital från investeringar i fossila bränslen till investeringar i grön finans och klimatlösningar som kan mildra och anpassa samhällen till klimatförändringens effekter. Överlag finns klimatlösningar nästan bara i nischfonder, som utgör en bråkdel av bolagens totala investeringar. En del investerare menar också att ansvaret för investeringar i klimatlösningar styrs av kundernas efterfrågan och understryker att kunderna har möjlighet att välja gröna nischprodukter.

- En majoritet av fondbolagen uppger i enkäten att de är aktivt engagerade i dialog med bolag, beslutsfattare och stora finansiella aktörer i syfte att till exempel minska utsläppen av koldioxid, uppmuntra till bättre klimatrapportering eller att övergå till koldioxidneutrala affärsmodeller. Av dessa rapporterar dock endast ett fåtal om mål, tidsramar och konkreta resultat från påverkansdialogerna.
- Flera av fondbolagen uppger att anledningen till att de inte omallokerat kapital är att de skyddar sina kunders tillgångar och att dagens kortsiktiga finansmarknader inte tar hänsyn till klimatrisker. De anger även att det finns för få gröna projekt och klimatlösningar att placera i. Angående bristen på mätbara mål och transparens kring portföljernas avtryck på klimat, skogar och mänskliga rättigheter, beskriver de att utmaningen är att portföljbolagen i sin tur inte mäter och rapporterar detta.

Men för att bidra till en snabb klimatomställning före 2020, något som Parisavtalet understryker vikten av, är det inte ett alternativ för investerare att vänta på att portföljbolagen ska bli bättre på att rapportera eller på att kundernas efterfrågan på gröna klimatfonder ska öka. Investerare är nyckelaktörer i Parisavtalet och behöver ta täten i att hitta och skapa nya investeringsmöjligheter i gröna finanser och andra typer av sparprodukter som investerar i klimatlösningar. Om finanssektorn avvaktar och väntar på att statliga projekt och finansiering ska visa vägen, föreligger en stor risk för att tillfället att ställa om globala finansmarknader och den riktiga ekonomin för att skapa en bättre framtid går dem förbi.

Svenska och internationella beslutsfattare och tillsynsmyndigheter bör även de ta täten, bland annat genom att omdefiniera de klimatriskmodeller som idag används av sektorn. Finansiell stabilitet är ett minimikrav för en hållbar framtid, men investerare har förbundit sig att följa internationella konventioner om miljö och mänskliga rättigheter och att bidra till att uppfylla FN:s mål för global utveckling. Det betyder att de också bör redovisa och åtgärda sina investeringars negativa påverkan på ekosystem och mänskliga rättigheter.

Nya modeller för finansiella risker måste slå hål på uppfattningen att det är tryggast att avvakta och inte agera – något som nu får förödande konsekvenser för planetens framtid. Redan idag påverkar extrema väderhändelser, avskogning, mänskligt lidande och klimatrelaterade dödsfall också företags verksamhet och ekonomisk tillväxt. Rapporten visar att finanssektorn behöver riskmodeller som reflekterar den verkligheten.

Klimatförändringarnas effekter såsom stormar, översvämningar och matbrist slår redan hårdast mot fattiga hushåll och utsatta grupper såsom barn, kvinnor och ursprungsfolk. Även med nuvarande temperaturökningar ökar klimatförändringen riskerna för konflikter, och underminerar internationella ansträngningar att skapa fred och en hållbar utveckling.

Två år efter Parisavtalet är ett snabbt agerande av yttersta vikt. Om vi ska kunna nå det långsiktiga målet om nollutsläpp under andra hälften av 2100-talet, måste investerare agera nu och bidra till att de globala utsläppen av växthusgaser börjar minska redan 2020.